

[Anker Lau.]

bedrifternes Fremtrængen paa den mindre selvstændige Bedrifts Bekostning. Dette bevirkede, at Hovedmassen af Funktionærer saa sig berøvet Mulighederne for med Tiden at være en Overgangsstilling med den selvstændige Bedrift som endeligt Maal blev Funktionærstillingen for de mange den endelige Placering i Erhvervslivet.“

Det er Begrundelsen for, at vi i Dag beskæftiger os med denne Lov.

Det er rigtigt, at man i 1932 herhjemme lukkede det danske Marked og — stort set — fastlagde Muligheden for selvstændig Virksomhed paa de Virksomheder, som allerede dengang bestod. Med andre Ord, man standsede Udviklingen og Nyetableringerne og gav de bestaaende Virksomheder uhemmet Adgang til den Stordriftsudvikling, som vi nu ser.

De, der dengang blev slaaet ud, plus hele den Ungdom, der siden er vokset op, har derfor været henvist til Funktionærstillingen i de voksende bestaaende Forretninger. Det kan derfor ikke undre nogen, at Funktionærerne, som man altsaa berøvede Erhvervsfrihedens Muligheder, nu til Gengæld maa kræve den Tryghed, som denne Lov kan give dem. Før 1932 var der flere Stillinger at vælge imellem, fordi der stadig kom flere Forretninger, og da man frit kunde starte sin egen Virksomhed, var en Lov som denne upaakrævet. Men nu, da Funktionærens hele Fremtid og Tilværelse er afhængig af hans mere eller mindre tilfældige Arbejdsgiver, maa en Lov som denne anses for paakrævet som en ringe Erstatning for Tabet af Frihedens Muligheder.

Funktionærerne er med Rette kaldt Landets Mellemland. Det har de for øvrigt altid været, eftersom det er fra den Stand Landets Ledere inden for Erhvervslivet rekruterer. Men tidligere havde denne Mellemland til Muligheder i Tilværelsen, der paa en udmærket Maade afbalancerede det levende Livs Chancer med Funktionærens Ønsker og Maal. Den Funktionær, der først og fremmest søgte Tryghed, og som betragtede sin Stilling som en Livsstilling, søgte naturligvis at avancere saa langt som muligt, helst helt op til Chefstillingen, og Muligheden for ham var langt større end nu, fordi den Funktionær, der først og fremmest søgte Frihedens selvstændige Muligheder, kunde begynde for sig selv og gøre Plads for de andre. Nu er Funktionærforholdene i en lang Række af de store Selskaber efter-

haanden i en uhyggelig Grad kommet til at ligne Forholdene paa et kommunalt Kontor.

Den tidligere levende Udvikling er nu gaaet i Staa i Planøkonomiens Haardknude, og Funktionærerne maa nu nøjes med den ringe Tryghed, som denne Lov kan give dem, og deres Antal er stadig voksende. Som vi her i Tinget somme Tider arbejder med et Begreb, der hedder de indeklemte Husmænd, saaledes kunde man i Virkeligheden ogsaa tale om Begrebet de indeklemte Funktionærer, thi det er i Virkeligheden en Stand, som er kommet i Klemme mellem den liberale og den socialistiske Udvikling. Funktionærerne har i Kraft af deres Antal og deres Stilling i denne Klemme store politiske Muligheder for at være medbestemmende i Landets Udvikling. De kan bidrage til at konsolidere den lille faste Stilling i det planøkonomiske Samfund, eller de kan vælge at bidrage til det Fremskridt, som vi andre mener hører sammen med Frigørelse gennem en liberal Udvikling med alle de Muligheder, som denne kan indeholde baade for ham, der søger Avancement, og for ham, der ønsker at blive selvstændig.

Det er helt forkert at betragte den nuværende indsnævrende Udvikling som en uundgaelig Naturkraft, som vi er tvunget til at bøje os for. Alt for mange Mennesker synes at mene, at der ikke er andet at gøre end at fortsætte med at administrere denne forkerte Udvikling. De Forhold, vi nu har levet under i 16 Aar, blev i Virkeligheden skabt af Indgreb fra Lovgivningsmagten, og en ny og bedre Udvikling kan naturligvis skabes paa ganske samme Maade, den Dag Kravene derom er tilstrækkelig stærke og Landets Økonomi er i Orden.

Hvad jeg er bange for, hvis en Lovgivning som denne skulde blive permanent, er for det første, at den kan være med til at gøre det vanskeligt at skabe en ny Udvikling, og for det andet, at man her skaber et nyt afgrænset Interesseomraade, som Planøkonomer kan bruge til deres kunstige Samfundsbygning. Her gælder det netop om at rubricere og organisere alle større Interessegrupper baade økonomisk og politisk, og saa spiller man Spillet ved at flytte Brikkerne frem og tilbage. Al økonomisk Politik er jo allerede langt inde i Spillet mellem Gruppernes Interesser. Vi finder de afgrænsede Grupper i Landbruget, Handelen, Industrien, Haandværket, Arbejderne, Tjenestemændene og nu formentlig Funktionærerne i private Virksomheder.